

Seneca, hvis visdom Falster gør til sin: »Naar jeg engang vil forlyste mig ved en Nar, behøver jeg ikke at lede langt borte: Jeg ler ad mig selv«.

Men i udgaven 1730 er al selvanalyse i humorens ånd opgivet. Når han nu vender blikket mod sig selv, ser han ikke sit slægtskab med de andre narre, men kun sin forskel fra dem: medens de er tåbelige, onde o.s.v., er han den naive idealist, der under veklager tvinges til at indse, at den opgave, han har fået pålagt af Sokrates, er over evne, i hvert fald over hans. Selv om han beder om at få lov til fortsat at løbe rundt i fred med sit kosterkaft uden kost, forstås det, at han i virkeligheden har givet op. Det kan ikke nytte!

Det sprog, der står til hans rådighed, medfører en underdrivelse af alvoren i hans situation. Medens Falsters latin var velegnet til det patetiske udbrud af personlig smerte, kunne på dansk kun salmetonen bruges til det samme, men den kunne han ikke slå ind i: det forbød satirens stil og vel også hans egen natur.

Da hans hollandske filolog-ven Havercamp i 1725 udbeder sig en beretning om de humane videnskabers tilstand i Danmark, begynder Falster sit svar med udbruddet: »*Quid postulas? an nescis hic homines frigere?*« (»Hvad forlanger du? Veed du da ikke, at her fryser menneskene?«, cit. efter N. M. Petersen, IV, s. 277). Så flot og fyndig er han ikke i sine danske satirer, men her har han jo heller ikke en højtudviklet klassisk retorik i ryggen. Med tillæg af sin smukke, naturlige sprogføring er han som dansk satiriker henvist til at vandre videre i det spor, hans forgængere i faget har lagt. Så da han i 1730 slutter det digt, der bekender tragedien ved opgaven af en ideel stræben, sker det i disse jævne ord, der søger flugt ved at læne sig op ad ordsprogene:

Hans Skiers-Ild dog ey rensé kand
De sudlervurne Siæle;
En Hore vil dog have Mand
Og Tyven vil dog stiæle.

Men de simple ord får dybde ved det *sat sapienti*, som også her må tilføjes.

Aage Schiøttz-Christensen

Noter:

1. *Falsteriana* er bogen af dette navn, udg. 1869 af Chr. Bruun.

Bugge og Wimmer

I afsnittet Dansk sprog i Københavns Universitet 1479-1979 bind IX skriver Niels Åge Nielsen under omtalen af Wimmer: »Beviset herfor (∴: et urnordisk grundprog) var allerede delvis bragt gennem de urnordiske indskrifter i det ældre runealfabet, som det var lykkedes nordmanden Sophus Bugge at tolke. Og Wimmer indledte allerede her det videre arbejde i dette sprog ved at fastlægge lydværdien af et par af runetegnene i 24-tegnselfabetet, og han fremholdt tillige lydlige og morfologiske forskelle mellem dette sprog og gotisk (4. årh. e.v.t.)« (p. 114). En tilsvarende opfattelse af forholdet mellem Bugge og Wimmer findes hos Ottar Dahl, *Norsk Historieforskning* (1959) p. 86f., og i bibliografien i *Danmarks Runeindskrifter* sp. 26 står Wimmers afhandling efter Bugges med angivelsen »tilslutning til Bugge«.

I afhandlingen Den historiske sprogforskning og modersmålet (Årbøger 1868) skriver Wimmer: »Ved at gå denne vej (∴ sprogsammenligningens) lykkedes det mig for første gang i årbøger for nord. oldk. og hist. 1867 at bestemme sproget i indskrifterne med de ældste runer i Norden som et i modsætning til gotisk og de vestgermanske sprog bestemt udpræget nordisk sprog« (p. 299 f.); »men uafhængig af mit arbejde kom Bugge nogen tid efter netop til de samme resultater i sin foran nævnte afhandling i tidsskrift for filol. og pædag. VII« (p. 302 f.). Wimmer fremhæver dog, at Bugge allerede, da han gav sin læsning af guldhorns-indskriften, var nået til en klar forståelse af sprogets karakter (p. 300).

En undersøgelse i Lyngbys brevveksling med Bugge og Wimmer har bekræftet Wimmers fremstilling: hans afhandling bygger ikke på Bugges tolkningsbidrag, den er udarbejdet og udkommet først. I et brev til Bugge (28/5 1867) takker Lyngby for tilsagnet om afhandlingen om runerne til tidsskriftets tredje hefte og giver ham forskellige oplysninger om Wimmers afhandling, som på det tidspunkt delvis var reentrykt. Hefte 1 og 2 af Aarbøgerne er optaget i Boghandlertidende for 26/10-1/11 1867; Wimmers afhandling findes i 1. hefte, og særtrykkene blev udsendt tidligere. Lyngby skriver i et brev til Bugge (28/1 1868), at hans afhandling er udkommet en måneds tid efter Wimmers.

Om Wimmers og Bugges afhandlinger se Årbøger 1969 p. 11-14, spec. note 41.

Karl Martin Nielsen